

ЧЕТВЕРТА СВІТОВА РЕЛІГІЯ

Ключові слова: нетрадиційна конфесія, пророк, віровчення, принцип єдності, духовні істини.

На рубежі двох тисячоліть, коли в громадській думці все більшого розуміння набуває ідея інтеграції політичних, економічних і культурних систем, особлива роль у процесі її реалізації відводиться релігії, передусім буддизму, християнству та ісламу, що постають як вияви діалектичної єдності двох моментів – етнічного та надетнічного, національного та міжнародного.

В цьому плані така, за офіційним визначенням нетрадиційна конфесія, як Віра Багаї, фактично набула рис четвертої світової релігії. Сьогодні вона представлена в 232 країнах світу, розташованих на п'яти континентах, і має 6,5 млн. прибічників. Хоча ця цифра і не вражає, але за географічним розповсюдженням Віра Багаї займає друге місце в світі після християнства. А ще на світанку свого існування дана конфесія, здавалося б, заявляла про себе як про тимчасовий феномен, на які був так багатий містично налаштований Схід.

Біля витоків багаїзму стояв сейїд Мірза Алі Мухаммед (1819–1850), який у 1844 році прийняв титул “Баба” (араб. – “ворота” – маються на увазі ворота, відкриті для істини й справедливості.). Спочатку учні нового пророка проповідували вчення лише на його батьківщині, в Ірані. Тож, поставши на перетині різних культур, бабізм спочатку опирався переважно на традиції шиїзму.

Невдовзі він надав релігійного забарвлення так званім бабідським повстанням проти шахського режиму (1850), після придушення яких Бабу, заарештованого ще раніше, було страчено.

Система віровчення багаїв викладена у їх Писаннях, “Сокровених словах” лідера Багаулли. При цьому, як показує аналіз, фундаментом Віри Багаї можна вважати принцип єдності. Він втілюється у визнанні існування єдиного Бога –творця всього видимого й невидимого, єдності людства як його творіння, а також внутрішньої спільності всіх богонатхненних релігій.

Пізнати Бога, вважають багаї, можна тільки через його прояви, якими є його посланці, великі вчителі людства. Отож багаї знаходять у Багаулли невичерпне джерело духовної енергії для особистого росту й розвитку своїх громад. Так, багаї вірять, що Бог дав людству єдину релігію через поступові, послідовні відкриття Своєї Волі, які передавалися у минулому за допомогою його обранців. Такими проявами Бога, як свідчать релігійні тексти багаїзму, вважаються Авраам, Крішна, Мойсей, Заратуштра, Будда, Христос, Мухаммед, Баб і Багаулла. Якщо їх учення й різняться, то лише тому, що людство, залежно від рівня свого розвитку та спроможності осягнути вічні духовні істини, потребувало відповідного керівництва.

Віра Багаї вчить, що всі віровчення знаходяться у повній гармонії, тому вона закликає її послідовників визнати божественність не тільки свого засновника, а й інших пророків. Отже, “бажаючи прилучення до Бога хай

увійде у співтовариство улюблених Його, і бажаючи слухати слово Боже хай зверне слух до промов обраних Його” [1, с. 61]. Такий же принцип несуперечності вони встановлюють і у взаєминах науки та релігії.

Головна тема вчення Багаулли – єдність, головна мета релігії багаї – об’єднання людства в одну сім’ю, що можна здійснити лише спільними зусиллями духовно пробуджених людей. Тому й говориться, що є єдиний Бог, що всі світові релігії є вираженням незмінної Віри в Бога, вічної в минулому, вічної в майбутньому, що все людство – єдиний рід, якому слід перебувати в мирі й згоді. Адже “ми створили всіх вас із єдиної речовини, належить вам бути як одна душа, крокувати однією ногою, смакувати єдиними вустами” [1, с. 29].

Вчення Багаї стверджує, що існує безліч шляхів до істини, яку кожна людина мусить пізнавати самотійно, поза наявними стереотипами, і не допускати, щоб наша любов до будь-якої релігії чи особи так засліпила нас, що ми б виявилися у кайданах марновірства. Великою метою Багаулли є не злам Одкровення минулого, а втілення їх у життя, не підкреслювання відмінностей між релігійними вченнями, а їх примирення. Тому він закликає: “Будьте терпеливі один до одного і не прив’язуйтеся до нікчемних речей. Не гордіться в славі вашій і не соромтеся в приниженні” [1, с. 56-57].

За будь-яких умов, у будь-якій країні слід підтримувати талановитих і здібних людей, бо талант – це іскра Божа всесвітнього прогресу. Невігластво вважається причиною всіх бід, а універсальна освіта підґрунтям успіху. “Ви, – вчить Багаулла, – дерева саду Мого; належить вам приносити благі плоди, щоб і ви самі, й інші могли скористатися ними” [1, с. 72]. Віровчення багаї забороняє насильницьку антидержавну діяльність і заперечує війну як засіб вирішення конфліктів.

Нині загальне керівництво багаї здійснюється Всесвітнім Будинком Справедливості, який знаходиться у Хайфі (Ізраїль). Місцевими громадами відають Духовні Збори, які обираються щорічно, а діяльність усіх громад багаї України (їхні осередки діють у 53 містах і селах України) спрямовуються Національними Духовними Зборами.

Мільйони послідовників Віри Багаї з більшості країн світу, поєднаних спільністю поглядів, ніби символізують знаменні ідеї, котрі раніше здавалися неможливими: а) сам факт існування людського співтовариства, здатного об’єднати різноманітні групи людей, раніше роз’єднаних релігіями, расами, класами чи освітою; б) співтовариство, в якому люди співпрацюють, а не протистоять; в) рівноправне партнерство чоловіків і жінок; г) обрання лідерів за чеснотами, а не в боротьбі та передвиборчих кампаніях; г) прийняття та втілення рішень у життя при повній участі тих, кого це стосується.

На сьогодні громади багаї, представлені чи не на всій нашій планеті, являють собою “модель і первинний взірець Нового Світового порядку і плідно працюють у напрямках забезпечення прав і свобод людини, рівності жінок, загального процвітання людства” [2, с. 68].

Вищенаведене дає змогу зробити висновок, що привабливість нової релігії полягає в узагальненні й продовженні її фундаторами кращих традицій

буддизму, християнства й ісламу, а також усіх великих національних релігій, наданні нового імпульсу принципам спасіння, любові щирості та взаємоповаги.

Література

1. Бахаулла. Сокровенные слова / пер. с англ. – К.: Община Бахай, 1990. – 79 с.
2. Сторінка конфесії : Віра Багаї // Релігійна панорама. – 2001. – № 6. – С. 68–76.

Keywords: *nontraditional confession, prophet, faith, the principle of unity, spiritual truth.*

Мозговий, І.П. Четверта світова релігія [Текст] / І.П. Мозговий // Глобалізм глазами современника : блеск и нищета феномена : материалы докладов и выступлений участников Международной научно-теоретической конференции (25-26 сентября 2002 г.). – Суми : Press-тиж, 2002. – С. 11–13.